

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 59683/12

Mevlüt CAN ve Diğerleri / Türkiye

Başkan

Valeriu Grițco,

Hâkimler

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 15 Aralık 2020 tarihinde Komite hâlinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

14 Haziran 2012 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri göz önüne alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuranlar Mevlüt Can, Hatice Can ve Ezgi Sevgi Can sırasıyla 1957, 1957 ve 1987 doğumlu Türk vatandaşlarıdır. Başvuranlar Ankara’da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, Mahkeme önünde Ankara Barosuna bağlı Avukat E. Kanar tarafından temsil edilmişlerdir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Onur Yaser Can’ın gözaltına alınması

4. İlk iki başvuranın oğlu ve üçüncü başvuranın kardeşi olan Onur Yaser Can, 2 Haziran 2010 tarihinde 21.20 sıralarında yasadışı uyuşturucu madde taşıma şüphesiyle tutuklanmıştır. Üzerinde bir miktar esrar bulunmuş ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesine götürülmüştür.

5. Saat 22.00’de Beyoğlu Cumhuriyet savcısı Onur Yaser Can’ın sorgusuna ilişkin formalitelerin tamamlanmasının ardından uyuşturucuya el konulmasını ve onun serbest bırakılmasını emretmiştir. Bu emri takiben 23.15’te birkaç polis memuru tarafından yakalama ve arama tutanağı düzenlenmiştir. Raporda; Onur Yaser Can’ın üzerinde bulunan 11 gram esrara el konulmasına rıza gösterdiği, ancak uyuşturucuyu aldığı kişiyi teşhis edemediği belirtilmiştir. Polis kayıtlarına göre Onur, yakalanması hakkında ailesinin bilgilendirilmesini istememiş ve avukatlık yardımını reddetmiştir.

6. Onur serbest bırakılmadan önce hastaneye götürülmüştür. 23.45 sıralarında sağlık muayenesinden geçirilmiştir. Burada hazırlanan sağlık

raporunda, vücudunda fiziksel şiddet gördüğüne dair herhangi bir işaret bulunmadığı kaydedilmiştir.

7. Onur, aynı gece 3 Haziran 2010 tarihinde saat 01.00 sıralarında serbest bırakılmıştır.

2. Onur Yaser Can 'ın intiharına ilişkin soruşturma

8. Onur, 23 Haziran 2010 tarihinde bazı uyuşturucu satıcılarının tespit edilmesi amacıyla avukatıyla birlikte İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesine çağrılmıştır.

9. Onur aynı gün, 22.15 sıralarında bir binanın üçüncü katından atlayarak intihar etmiştir. Yaklaşık kırk dakika sonra ambulans gelmiş ve Onur'u hastaneye götürmüştür. Hastanede ameliyat sırasında saat 02.00'de hayatını kaybetmiştir.

10. Sonraki gün, ölüm sebebine ilişkin olarak soruşturma başlatılmıştır. Söz konusu soruşturma devam ederken başvurular 2 Temmuz 2010 tarihinde Onur'un intiharının 2 Haziran 2010'da gözaltındayken kötü muameleye maruz kalmasından kaynakladığını öne sürerek suç duyurusunda bulunmuşlardır. Onur'un soyulduğunu, çömelmeye ve o pozisyonda öksürmeye zorlandığını ve muhtemelen polis memurlarınca cinsel istismara maruz kaldığını iddia etmişlerdir.

11. Aynı gün, Onur'u tutuklayan dört polis memuru ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesindeki emniyet amiri Fatih Cumhuriyet savcısı huzurunda ifade vermişlerdir. Emniyet amiri bu tür davalarda rutin usul olması nedeniyle, Onur'un şubede bulunduğu sırada soyularak arandığını beyan etmiştir.

12. Soruşturma sırasında Onur'un arkadaşları ve avukatı tanık olarak dinlenmiştir.

13. Şişli Cumhuriyet savcısı 5 Ocak 2011 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Savcı, Onur Yaser Can'ın psikolojik

durumundan dolayı intihar ettiğine ve başkaları tarafından intihara sürüklendiğine dair herhangi bir kanıt bulunmadığına karar vermiştir.

14. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi, 9 Mart 2011 tarihinde başvuranların itirazını reddetmiştir. Nihai karar, 28 Mart 2011 tarihinde başvuranlara tebliğ edilmiştir.

3. Gözaltında kötü muamele iddialarına ilişkin soruşturma

15. Bu süreçte, Onur Yaser Can'ın gözaltında geçen gecesine ilişkin Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün video kayıtlarını değerlendiren bir bilirkişi raporu, 21 Ocak 2011 tarihinde Fatih Cumhuriyet Savcılığına gönderilmiştir. Binanın kapı giriş ve çıkışlarının, asansörlerinin ve merdivenlerinin görüntülerini içeren raporda; vefat eden Onur'a kötü muamele uygulandığına ilişkin herhangi bir kayıt olmadığı sonucuna varılmıştır.

16. Fatih Cumhuriyet savcısı, 2 Haziran 2010 tarihli sağlık raporuna ve bilirkişi raporuna dayanarak 2 Mayıs 2011 tarihinde polis memurları hakkında kötü muamele suçundan dolayı kovuşturmaya yer olmadığı karar vermiştir.

17. Ancak Cumhuriyet savcısı bir fezleke hazırlamış ve başvuranların hakkında şikâyette buldukları polis memurlarından ikisinin Onur'un gözaltından serbest bırakılmasından iki gün sonra kendisine bir belge imzalattıkları iddiası sebebiyle resmi belgelerde sahtecilik yapma suçundan dolayı yargılanmalarını talep etmiştir.

18. Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi 26 Aralık 2011 tarihinde, başvuranların 2 Mayıs 2011 tarihinde yapmış oldukları kovuşturmaya yer olmadığı kararına ilişkin itirazını reddetmiştir.

4. Belgelerde sahtecilik yapıldığına ilişkin soruşturma

19. Yukarıda belirtilen fezlekeyle ilgili olarak, İstanbul Cumhuriyet savcısı 12 Mayıs 2011 tarihinde iki polis memurunu resmi belgede

sahtecilik yapmakla suçlayarak onlar aleyhine bir iddianame hazırlamıştır. Cumhuriyet savcısı özellikle, vefat eden Onur'un ifadelerinin serbest bırakılmasının ardından hazırlandığını ve gözaltından iki gün sonra bu ifadelerin zorla kendisine imzalatıldığını kaydetmiştir. Polis memurları, 15 Mayıs 2012 tarihinde resmi belgede sahtecilik yapmaktan İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmışlardır. Dava dosyasında, söz konusu yargılamaların sonucuna dair herhangi başka bir bilgi bulunmamaktadır.

ŞİKÂYETLER

20. Başvuranlar Sözleşme'nin 2 ve 3. maddeleri uyarınca, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesinde geçirdiği sürede Onur Yaser Can'ın kötü muameleye ve psikolojik baskıya maruz kaldığı ve onlara göre bunun sonucunda intihara sürüklendiği hususunda şikâyette bulunmuşlardır. Bu bağlamda Onur'un gözaltındayken soyulduğunu, çömelmeye zorlandığını ve yüzünün duvara çevrildiğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca, Onur'un yeniden ifade vermesini sağlamak amacıyla polis memurlarının ısrarcı aramaları üzerine Onur'un psikolojik durumunun zarar gördüğü ve intihara sürüklendiğini iddia etmektedirler.

21. Başvuranlar Sözleşme'nin 6 ve 13. maddelerine dayanarak, yerel mahkemelerin ilgili polis memurlarının ifadelerinin çelişkili olduğunu dikkate almamaları ve özellikle video kayıtları olmak üzere delilleri gerektiği şekilde incelememeleri sebebiyle kötü muamele iddiasına yönelik olarak yürütülen soruşturmanın etkin olmadığını ileri sürmüşlerdir.

22. Başvuranlar Sözleşme'nin 5 § 2 maddesi uyarınca, Onur'un yakalanma sebebi hakkında bilgilendirilmediğini ve avukatlık yardımından faydalandırılmadığını iddia etmişlerdir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

23. Hükümet, başvuruların iddialarına itiraz etmiştir.

24. Onur Yaser Can'ın intiharına ilişkin şikâyetler hakkında, Mahkeme, altı ay kuralının bir kamu politikası kuralı olduğunu ve dolayısıyla, Hükümetten bu yönde bir itiraz gelmemiş olmasına rağmen bu hükmü re'sen uygulama yetkisi olduğunu düşündüğünü yinelemektedir (*Sabri Güneş/Türkiye* [BD], no. 27396/06, § 29, 29 Haziran 2012). Somut davada, Onur Yaser Can'ın ölümüne ilişkin olaylar hakkındaki soruşturmanın nihai kararı 28 Mart 2011 tarihinde başvurulara tebliğ edilmişken (yukarıda 14. paragraf) somut başvuru 14 Haziran 2012 tarihinde yapılmıştır. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında ileri sürülen şikâyet zamanında ileri sürülmemiş olup Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

25. Öne sürülen diğer şikâyetlere ilişkin olarak Mahkeme, başvurular tarafından ileri sürülen hakların devredilemez haklar kategorisine ait olduğunu ve ölen kişinin akrabalarının mağdur olarak değerlendirilemeyeceğini kaydetmektedir (konuyla ilgili ilkeler için bk. *Kaburov/Bulgaristan* (k.k.), no. 9035/06, §§ 51-53, 19 Haziran 2012, ve burada anılan davalar).

26. Mahkeme, yalnızca ölmüş akrabalarının uğradığı muameleden şikâyetçi olan başvuruların şikâyetlerinin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyetler bağlamında mirasçı olarak şikâyeti devam ettirme olasılığını dışlamamaktadır. Bununla birlikte, Mahkeme, bu tür başvuruların, yerel yargılamaların sonucuna yalnızca maddi menfaatin yanı sıra güçlü bir manevi menfaat veya davalarının incelenmesini gerektiren önemli bir genel menfaat gibi diğer zorlayıcı nedenler göstermeleri gerektiği kanaatindedir. (yukarıda anılan, *Kaburov* § 56, 19 Haziran 2012).

27. Somut davada, Sözleşme'nin 3, 5, 6 ve 13. maddeleri kapsamındaki şikâyetler, yalnızca 24 Haziran 2010 tarihinde vefat eden Onur Yaser Can

CAN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

adına yapılmıştır. Mahkeme, özellikle Onur Yaser Can'ın ölümünden önce ulusal makamlar nezdinde herhangi bir suç duyurusunda bulunmamış veya tazminat davası açmamış olduğunu dikkate alarak, başvuranların bu hakları takip edebilmelerini kabul etmeye izin verecek özel bir durum görmemektedir. Ayrıca, başvuranlar, beyanlarında, iddia edilen ihlallerden kişisel olarak etkilendiklerini ortaya koyamamışlardır.

28. Dolayısıyla, başvurunun bu kısmı Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamı dâhilinde Sözleşme hükümleriyle kişi bakımından bağdaşmamaktadır ve bu nedenle Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; 21 Ocak 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Griçco
Başkan